

li asian päätökseen seuran johtokunnassa, sai oikeuden et-
ä asiantuntijoita seuran yhteyteen perustettavaan historia-
toimikuntaan.

Suunnitelmiin kuului myös rahoituksen järjestäminen, sil-
keruutyö maksaa. Siinä tarvittiin kauppaneuvos Ville Mat-
ten apua. Ville kun oli aloittanut takuuhommat jo 1925. Sil-
län perustettiin Toukomies-lehti ja pystytettiin patsaita. Leh-
tän perustaminen ei näyttänyt kannattavan, joten Ville sa-
i: "Perustakaa vain, minä hankin lehden mainoksia niin
ljon, että suurin osa painatuskuluista tulee maksettua." Näin
n myös teki 30 vuoden ajan. Lehti oli melkein Suomen teks-
teollisuuden mainosjulkaisu.

Kun Ville antoi suostumuksensa, niin Wasili ryhtyi toimi-
aan. Hän neuvotteli maamme johtavien historiantuntijain
nssa. Neuvottelut johtivat tulokseen. Toukokuun 21. p:nä
39 kokoontui historiatoimikunta ensimmäiseen kokoukseen-
ja pöytäkirja kertoo kokouksesta seuraavaa:

rofessori K.M. Tallgren, puheenjohtajana

ettaja Wasili Keynäs, sihteerinä

rofessori V. Voionmaa, jäsenenä

rofessori J.J. Mikkola, jäsenenä

rofessori A.R. Cederberg, jäsenenä

ak. arkistonhoitaja R. Rosen, jäsenenä

isteri Kauko Pirinen, jäsenenä

omari Sakari Alanko, jäsenenä.

Tämä toimikunta laati ehdotukset kysymyksistä, joihin ke-
n piti saada vastaukset. Aluksi kerättiin kaikkea van-
perinnetietoa entisistä elintavoista. Kova ehto kerääjille
tettiin: Lopulliset kulut maksetaan, kun kaksi historiatoi-
kunnan jäsentä on keräilytulokset tarkastanut ja hyväksy-

vuoden 1939 syyskesällä lähtivät maisterit Maiju Keynäs
Eeva Karttunen maakuntaan. Maiju matkusti Pohjois-
alaaan ja Kainuuseen. Osoitteet olivat tiedossa, samoin
oitukset, sillä siellä asuivat repolalaiset, joista suuri osa
sänsä sukulaisia tai tuttavita Repolan alkukouluseminaa-
ajoilta.

Eeva Karttunen matkusti Laatokan-Karjalaan, missä piti
kkia tietäjien osoitteet, eikä se tuottanut vaikeuksia. Sor-
lassa oli tietolähteenä Prokko Rahikainen, Salmassa Pekka
tsi ja Pitkärannassa pastori Jouko Karanko sekä Maria
poff. Suojärvellä antoi pakolaisten osoitteet Nikolai Kyöt-
n ja asunnon kauppias Deodor Molosofkin, jonka not-
aa ruokapöytä Eeva raporteissaan muisteli.

in keräilytyö lähti käyntiin, ja ensimmäisen vuoden vas-
na olivat etupäässä aunukselaiset. Kaikkiaan ehdittiin en-
näisinä vuosina hankkia yleistiedot noin 170 perheeltä,
antuen puoleksi vienalaisiin ja aunukselaisiin. Maiju ke-
tiedot 130 henkilöltä, ja Eeva 40 henkilöltä. Maiju sai
nmän, kun jatkoi vv. 1940—41. Hänen piirinsä pysyi ka-
a vielä talvisodan jälkeenkkin, mutta Eevan piiri hajaan-
Eevaakin jopa etsittiin ja saatiin vastaus — olen lotta-
ä. Hän aloitti keruun 1941, mutta sota jälleen keskeytti
n yrityksen.

kkissa keräilyhaastattelussa nousi kaupankäynti hyvin
Vienalaiset muistelivat laukkukauppaa ja aunukselai-
kstiili- ja nahkakauppaa, jota harjoitettiin voimakkaasti
rissa. Rukajärveläisiä oli siellä kauppiaina parikymmen-
aunukselaisilla jopa oma liikemiesyhdistys. Johtuiko-
Rukajärven kylänosan nimi — herrainpuoli — juuri tuos-
uppiaiden suuresta määrästä?

uri näistä kauppatiedoista johtui se, että vuonna 1951
u Keynäs keskittyi keräämään tietoja laukkukaupasta. Ke-
oiminnan uudelleen alkamista vauhditti jälleen Wasili

Keynäs. Hän toimi 1940-luvulla Karjalan Heimo-lehden pää-
toimittajana ja kirjoitti usein mielialheesta. Vuoden 1950:n
Karjalan Sivistysseuran vuosikokouksessa tehtiin päätös ke-
ruutyön jatkamisesta.

Seuran talous oli kireääkin kireämpi, mutta jostain löydet-
tiin Maiju Keynäälle matkarahat niin, että hän aloitti kerä-
ilytyön uudelleen kesällä 1951. Sitä hän jatkoi vuosina
1951—1955, ja vielä jälkeenpäinkin etsi uusia haastateltavia
ja kävi kyselemässä lisätietoja jo haastatelluilta.

Vuonna 1959 haluttiin tietää, mitä Suomen kansalaiset ajat-
telivat laukkurien toiminnasta. Maiju Keynäs laati kysymyk-
set, jotka Museovirasto lähetti kentälle. Vastauksia saatiin saa-
tiin satamäärin ja ne kattoivat koko Suomen.

Vuonna 1981 oli Maiju Keynään lisenasiaattityö valmis.

Nyt on laukkukaupan historia valmis. Kaikki karjalaiset
laidasta laitaan haluavat esittää fil.lis. Maiju Keynäälle par-
haimmat kiitoksensa. Maiju on uurastanut väsymättä, kul-
kenut kylästä kylään, ja talosta taloon. Uskonut asiaansa ja
onnistunut. Hän on kerännyt niin runsaan karjalaisen aineis-
ton, että siitä vielä moni muunkin alan tutkija hyötyy.

Kiitoksemme eivät enää tavoita Wasili Keynästä, väsymä-
töntä laukkukauppahistorian puolestapuhujaa. Kun muilta
loppui usko, niin hänellä sitä riitti. Ilman hänen aktiivisuut-
taan, olisi keräilytyö monesti katkennut.

Kosti Pamilo

Asjo ja Juakkoni Kondratta — Kivijärven ensimmäiset laukkukauppiat v. 1839

Jo hyvin aikaisin, ehkä noin 1700-luvun ensimmäisellä puo-
liskolla sanotaan karjalaisten alkaneen liikkua Suomessa kau-
panteossa, turkkien ja muidenkin miesten vaatteiden ompe-
lussa. Aina kuitenkin kesän tullen miehet palasivat kotiin
'huuhan ruatoh'.

Kivijärven kylässä ensimmäiset laukkukauppiat olivat As-
jo ja Juakkoni Kondratta (v. 1839).

Siihen aikaan oli laukkumiesten myytävät tavarat tuotava
Arkangelista, sillä sen lähempänä ei sanottu olevan tavaraa
— ei ainakaan laukkukauppaan sopivaa tavaraa — saatava-
na. Vielä noin vuonna 1880 oli laukkumiesten tavarat tuotu
Pietarista asti. Suomessa valmistettuja kangastavaroita ei juuri
ollut. Nyt on laukkumiehillä yksinomaan suomalaista tava-
raa, sillä suomalainen teollisuus on sillä alalla edistynyt.

Enonsuun Miitrei¹⁾ oli ensimmäinen kauppias Vienan-
Karjalassa, joka tavaraa Vienasta, s.o. Vienan Kemistä kul-
jetti ja antoi niitä toisille Suomessa kaupittavaksi. Miitrei ko-
kosi Karjalan oloissa suurehkon varallisuuden, jota poikan-
sa Mihhei kartutti.

Tavaran kuljetus Vienasta oli vaivalloista. Enonsuun Mih-
hein täytyi omin kustannuksin teettää tie Vuokkiniemestä Ki-
vijärven Marttisen kautta, josta tulee matkaa 20 virstaa. (Ki-
vijärven ja Vuokkiniemen välistä tiepahaista ei ollut). Sitä
myöten tavaroita 'renttuhulla' (kesäaikaan) Kivijärven ja Suo-
meen päin kuljetettiin.

Tiellä täytyi muutamain paikoin jyrkimpiä mäkiä alentaa,
josta vielä tämän vuosisadan alussa Marttisen tiellä (käytet-
tiin silloin heinätienä) jälkiä näkyi. — SV

1) Seuramme pitkäaikaisen puheenjohtajan Aleksei Mitron
isoisä; hänellä oli kolme poikaa Ivan, Mihhei ja Trohkima.

(Tiedot on koonnut vienalaisperinteen suurkerääjä kivijärve-
läinen Iivo Martinen vuosisadan alkukymmenellä.)

Lise lauk

Maiju Keynäs

Karjalan Sivi-

1939—1940 M

haastateltujen

Vuosina 19

KSS:n tuen tu

jina olivat enn

Suomeen siirt

karjalaiset —

kauppaan liitt

1950-luvulla

työn tekemise

Vienan- ja au

maakaupan v

tuksen antami

Työ edistyi

aluksi Jyväsky

urin virka. V

hän hän otti

1970-luvun al

Lisenasiaattit

1. Kirjallisuus

2. Arkistot.

Lainvestaist

muksista jout

ma. Näitä kosk

mineen on käyt

semän Suomen

Itäkarjalaiste

Suomessa vuod

jalla sekä kulk

vuonna 1900 a

Vuonna 1918

si Suomen kan

Kenraalikuver

rit, maaherrain

tilasta ja muut

tuensa erikoises

työyhteyksien pa

rien. Nämä tied

mittien selvitys

Kaukkukauppa

maikka.

3. Aikaisemm

lunukset. Ainoa

vuonna 1970 tar

mäksen karjalai

maakaupan vapo

asti.

4. Perinnetieto

Itäkarjalaisten

1939 ja 1940 lähi

hilla haastattele

1953—55 hän kie

ja 1950-ltä itäkarja

lan Kemi- ja Torr

uma Itä-Karjala